

Sygnatura akt XVIII C 462/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 24 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko J. F.

o zapłatę

1. Powództwo oddala.

2. Zasądza od powoda (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz pozwanej J. F. kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej J. F. kwoty 300.000 zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do własności lokalu mieszkalnego, dla którego Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), a także o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania, w tym 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kosztów notarialnego uwierzytelnienia dokumentów w kwocie 260,06 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 12 maja 2008 r. udzielił (...) P. F., (...) Spółce Jawnej kredytu hipotecznego. Umowa była sześciokrotnie aneksowana, a aneksem nr 5 do długu przystąpiła (...) Sp. z o.o. w P.. Zabezpieczeniem umowy kredytu była hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 357.404,69 CHF, aneksem nr (...) zamieniona na hipotekę umową kaucyjną do kwoty 632.331,38 zł na nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...). Aktualnym właścicielem nieruchomości jest J. F.. Powód wskazał, że w związku z zaległością w spłacie kredytu wierzyciel w dniu 16 stycznia 2012 r. wypowiedział umowę kredytu z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia zarówno wobec kredytobiorcy, jak i wobec (...) Sp. z o.o. i wobec pozwanej. Powód zaznaczył, że w dniu 20 marca 2013 r. skierował do pozwanej przedsądowe wezwanie do zapłaty.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Odpis pozwu i nakazu zapłaty został skierowany do pozwanej J. F. na adres ul. (...) w P., był dwukrotnie awizowany w dniu 22 października 2014 r. i w dniu 30 października 2014 r. i nie został podjęty przez J. F..

Pismem z dnia 1 kwietnia 2015 r. J. F. wniosła o doręczenie jej nakazu zapłaty na adres prawidłowy, tj. ul. (...) w K.. W piśmie tym pozwana wskazała, że w dniu 26 marca 2015 r. dowiedziała się o prowadzonym przeciwko niej przez Komornika Sądowego Z. G. postępowaniu egzekucyjnym. Zawiadomienie Komornika zostało wysłane na

nieprawidłowy adres ul. (...) w P. pomimo, że pozwana nie mieszkała i nie mieszka obecnie w P. a w K.. O powyższym pozwana dowiedziała się dopiero w dniu 26 marca 2015 r., kiedy to jej syn P. F. udał się do Komornika i otrzymał zawiadomienie. Pozwana podniosła, że tytuł wykonawczy nie został jej nigdy doręczony, nie wiedziała o postępowaniu sądowym z powództwa (...) Bank SA. Pozwana podniosła, że pod adresem ul. (...) w P. nie zamieszkuje i nie przebywa od 2011 r. Na stałe zamieszkuje w K. przy ul. (...) i tam ma stałe zameldowanie.

Odpis nakazu zapłaty i pozwu z załącznikami został doręczony pozwanej J. F. na adres ul. (...) w K. w dniu 11 maja 2015 r.

W dniu 22 maja 2015 r. (data nadania w placówce pocztowej) pozwana J. F. wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty zaskarżając go w całości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jej rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Pozwana zarzuciła brak legitymacji biernej, gdyż nie jest właścicielem nieruchomości o nr KW (...) i przestała być jej właścicielem przed doręczeniem jej odpisu pozwu i dokonaniem zajęcia nieruchomości przez komornika. Pozwana zarzuciła, że nie dała powodowi powodu do wytoczenia powództwa, gdyż Bank kierował do niej korespondencję na adres wskazany w P., pod którym pozwana nie zamieszkiwała.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, że w dniu 3 marca 2015 r. przeniosła własność nieruchomości na M. (...), podczas gdy odpis pozwu został jej doręczony w dniu 11 maja 2015 r., a zatem w sprawie nie ma zastosowania art. 192 pkt 3) kpc. Pozwana podniosła nadto, że nie ma też zastosowania art. 930§1 zd. 2 kpc w zw. z art. 925 §1 zd. 2 kpc, gdyż nie otrzymała od Komornika wezwania do zapłaty pod rygorem opisu i oszacowania, a zatem skutek zajęcia nieruchomości powstał wobec niej z dniem dokonania wpisu o zajęciu w księdze wieczystej tj. 18 marca 2015 r., co miało miejsce po zbyciu przez nią nieruchomości. Pozwana podniosła, że nigdy nie podawała powodowi jako adresu do korespondencji adresu w P..

Pismem z dnia 6 lipca 2015 r. powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty, zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu wg norm przepisanych. Powód wskazał, że roszczenie swoje opiera na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, a pozwana nabywając obciążoną hipoteką nieruchomość powinna liczyć się z koniecznością zapewnienia możliwości komunikowania się z wierzycielem. Zdaniem powoda, doręczenie pozwu przed zbyciem nieruchomości było skuteczne, gdyż korespondencja kierowana przez powoda, sąd, komornika wracała z adnotacją „nie podjęto w terminie”. W tym zakresie powód powołał się na interpretację art. 61 k.c. Powód podkreślił, że niemożność porozumienia się z dłużnikiem w miejscach, w których kontakt ten według wszelkiego prawdopodobieństwa powinien być skuteczny, nie może obciążać wierzyciela. Powód wskazał też na treść art. 192 pkt 3) k.p.c., a także podniósł, że jeśli w sprawie nie znajdzie zastosowania art. 930 k.p.c. to powinien mieć zastosowanie art. 788 k.p.c. jako podstawa dalszego dochodzenia zaspokojenia wierzytelności strony powodowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 maja 2008 r. (...) Bank SA w W. zawarł z (...) P. F., (...) Spółka jawna z siedzibą w P. umowę kredytu hipotecznego nr DK/KR- (...) indeksowanego do CHF. Mocą tej umowy Bank udzielił w/w Spółce kredytu w kwocie 2.440.000 zł indeksowanego kursem CHF. Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy. Spłata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych ratach zgodnie z harmonogramem. Zgodnie z postanowieniami umowy i regulaminu kredytowania Bank mógł wypowiedzieć umowę kredytu z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia m.in. w przypadku, gdy kredytobiorca zalegał w całości lub w części z zapłatą dwóch rat kredytu i pomimo pisemnego wezwania do zapłaty skierowanego do kredytobiorcy listem poleconym kredytobiorca nie spłaci zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia liczony miał być od 7-ego dnia od dnia wysłania przez Bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu.

Aneksem nr 1 z dnia 8 lipca 2008 r. kwota udzielonego kredytu została podwyższona do 3.740.000 zł. Aneksem nr 2 z dnia 15 stycznia 2009 r. stwierdzono, że saldo zadłużenia wynosi 1.876.200,43 CHF i określono harmonogram spłat na kolejnych 24 miesiące. Aneksem nr 3 z dnia 19 maja 2009 r. stwierdzono utratę mocy aneksu nr 2 i

określono parametry kredytu. Aneks nr 4 stwierdzono saldo zadłużenia na kwotę 1.991.587,37 CHF, zmieniono kredyt z indeksowanego do waluty CHF na kredyt w walucie CHF i w związku z tym określono nowe warunki spłaty kredytu. Nadto postanowiono, że w przypadku postawienia kredytu w stan natychmiastowej wymagalności na skutek jego wypowiedzenia, wszelkie należności kredytobiorcy z umowy kredytu, w tym w szczególności kapitał, odsetki i inne koszty Banku staną się zadłużeniem przeterminowanym i mogą zostać zgodnie z jednostronną decyzją Banku przeliczone na PLN w dniu postawienia całkowitej kwoty kredytu w stan wymagalności. Bank dokona przeliczenia na walutę polską po tabelowym kursie sprzedaży waluty obowiązującym w Banku w pierwszym dniu następującym po upływie okresu wypowiedzenia. Zgodnie z aneksem nr 5 z dnia 30 listopada 2009 r. i umową o przystąpieniu do długu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. przystąpiła do długu wynikającego z przedmiotowej umowy kredytu. Aneks nr 5 potwierdzono saldo wynikające z umowy kredytu na 2.072.411,38 CHF, które podwyższono o kwotę 650.000 zł, tym samym podwyższając zobowiązanie kredytowe. Przystępujący do długu i kredytobiorca zobowiązali się spłacić zadłużenie solidarnie w ratach zgodnie z harmonogramem spłat. Jako dodatkowe zabezpieczenie w związku z podwyższeniem kwoty kredytu ustanowiono m.in. hipotekę umowną kaucyjną do kwoty 357.404,69 zł CHF obciążająca wyodrębniony lokal mieszkalny o powierzchni 30,86 m⁽²⁾ położony w P. przy ul. (...) o nr KW (...), którego własność przysługiwała wówczas D. W.. Aneks nr 6 z dnia 1 grudnia 2009 r. potwierdzono saldo wynikające z umowy kredytu na 2.072.411,38 CHF, podwyższone o kwotę 650.000 zł aneksem nr 5, które dodatkowo podwyższono o kwotę 500.000 zł, tym samym podwyższając zobowiązanie kredytowe. Przystępujący do długu i kredytobiorca zobowiązali się spłacić zadłużenie solidarnie w ratach zgodnie z harmonogramem spłat. Potwierdzono istnienie dotąd ustanowionych zabezpieczeń, z tym że hipotekę ustanowioną na lokalu mieszkalnym położonym w P. przy ul. (...) o nr KW (...) podwyższono do kwoty 632.331,38 CHF.

Bezsporne, nadto dowód: umowa kredytu – k. 6- 14, aneks nr 1 – k. 15-20, aneks nr 2 – k. 21-23, aneks nr 3 - k. 24-27, aneks nr 4 – k. 28-33, aneks nr 5 – k. 34-39, aneks nr 6 – k. 40-45, umowa przystąpienia do długu – k. 46-53, regulamin kredytowania – k. 54-64

Z dniem 4 stycznia 2010 r. (...) Bank SA przejął (...) Bank SA przyjmując nazwę (...) Bank SA. W dniu 1 czerwca 2012 r. (...) Bank SA został przejęty przez (...) Bank SA i przyjął nazwę (...) Bank SA.

Bezsporne, nadto dowód: odpis KRS – k. 128-132, 133-138, 148-153, 154-157

Pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. powód (...) Bank SA wypowiedział kredytobiorcy (...) P. F., W. S. Sp. j. umowę kredytu w związku z zaległością w spłacie kredytu, z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Pismo zostało wysłane w dniu 17 stycznia 2012 r. i doręczone kredytobiorcy w dniu 20 stycznia 2012 r.

Bezsporne, nadto dowód: wypowiedzenie z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 65-70, 71-76

Pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. powód (...) Bank SA wypowiedział (...) Sp. z o.o. umowę kredytu w związku z zaległością w spłacie kredytu, z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Pismo zostało wysłane w dniu 17 stycznia 2012 r. i doręczone w dniu 20 stycznia 2012 r.

Bezsporne, nadto dowód: wypowiedzenie z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 77-88

Pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. powód (...) Bank SA wypowiedział J. F. umowę kredytu w związku z zaległością w spłacie kredytu przez kredytobiorcę, z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. W piśmie poinformowano, że umowa kredytu została wypowiedziana kredytobiorcy pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. w związku z powstaniem zaległości w spłacie wymagalnych rat kredytu z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Pismo do J. F. zostało wysłane w dniu 17 stycznia 2012 r. na adres ul. (...) w P., było awizowane 20 i 27 stycznia 2012 r. i nie zostało przez J. F. podjęte.

Bezsporne, nadto dowód: wypowiedzenie z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 89-92

Pismem z dnia 20 marca 2013 r. powód wezwał pozwaną jako dłużnika rzeczowego do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma kwoty 12.900.772,25 zł, informując jednocześnie, że odpowiedzialność ograniczona jest do wysokości wpisów hipotecznych. W piśmie wskazano, że na dochodzoną kwotę składa się kapitał w wysokości 9.902.933,40 zł, odsetki umowne w wysokości 479.294,21 zł, odsetki karne w wysokości 2.517.914,04 zł (wyliczone na 20 marca 2013 r.) i koszty 630,60 zł.

Pismo do J. F. zostało wysłane w dniu 26 marca 2013 r. na adres ul. (...) w P., było awizowane 29 marca 2013 r. i 8 kwietnia 2013 r. i nie zostało przez J. F. podjęte.

Bezsporne, nadto dowód: pismo z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 97-100

Lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość położony w P. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) stanowił od dnia 22 października 2010 r. własność pozwanej J. F.. W dziale IV tej księgi od dnia 16 grudnia 2009 r. wpisana jest hipoteka umowna kaucyjna na rzecz (...) Bank SA w W. na kwotę 357.404,69 CHF, podwyższoną od dnia 21 grudnia 2009 r. do kwoty 632.331,38 CHF.

Bezsporne, nadto dowód : odpis z KW (...) – k. 93- 95

Na dzień 1 sierpnia 2014 r. (...) P. F., W. S. Sp. j. oraz (...) Sp. z o.o. z tytułu umowy kredytu z dnia 12 maja 2008 r. nr DK/KR- (...) posiadali zadłużenie w kwocie 15.061.511,91 zł, w tym kapitał w wysokości 9.845.866,73 zł, odsetki umowne od dnia 16 czerwca 2011 r. do 7 marca 2012 r. w wysokości 479.294,21 zł, odsetki za opóźnienie od dnia 7 lipca 2011 r. do 1 sierpnia 2014 r. w wysokości 4.736.350,97 zł.

Dowód : wyciąg z ksiąg banku – k. 101, naliczenie – k. 102-1 1 2

W dniu 3 marca 2015 r. J. F. mocą umowy przeniesienia własności nieruchomości na pokrycie udziałów w spółce, przeniosła na rzecz M. (...) prawo własności lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość położonego w P. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

W akcie notarialnym jako adres zamieszkania pozwanej J. F. wskazano K., ul. (...).

Bezsporne, nadto dowód : odpis z KW (...) – k. 216- 228, akt notarialny z dnia 3 marca 2015 r. – k. 260-264

Pismem z dnia 2 marca 2015 r. Komornik Sądowy Z. G. w sprawie Km 253/15 wystosował zawiadomienie do J. F. na adres ul. (...) w P. o wszczęciu egzekucji z nieruchomości i wezwanie do zapłaty długu w oparciu o wydany w niniejszej sprawie nakaz zapłaty. Pismo to było dwukrotnie awizowane i nie zostało podjęte przez pozwaną – ostatni dzień odbioru przesyłki to 19 marca 2015 r. Zwrot do nadawcy nastąpił w dniu 20 marca 2015 r. W dniu 26 marca 2015 r. w kancelarii komorniczej zgłosił się pełnomocnik pozwanej – jej syn P. F., któremu w tym dniu Komornik doręczył odpis zawiadomienia o wszczęciu egzekucji i wezwanie do zapłaty długu z dnia 2 marca 2015 r.

Bezsporne, nadto dowód : zawiadomienie – k. 187 , pismo komornika z załącznikami – k. 202-204

W dniu 4 marca 2015 r. Komornik Sądowy Z. G. złożył wniosek o wpis do księgi wieczystej nr (...) zawiadomienia o wszczęciu egzekucji w sprawie Km 253/15.

Bezsporne, nadto dowód: odpis z KW (...) – k. 216-228

W wydanym w dniu 23 października 2014 r. dowodzie osobistym J. F. jako adres jej zameldowania jest wskazany K., ul. (...).

Bezsporne, nadto dowód : kopia dowodu osobistego – k. 189-190 , 229-230

J. F. zamieszkuje w K. przy ul. (...). Jest zameldowana pod tym adresem nieprzerwanie od dnia 18 kwietnia 1980 r. Figuruje w Urzędzie Skarbowym w J. z adresem jw. w ewidencji podatników podatku dochodowego od osób fizycznych. Pozostaje pod stałą opieką lekarza rodzinnego w Centrum Medycznym (...) SA w POZ w K..

Dowód: potwierdzenie wpłaty na rzecz T. – k. 231 , wydruk z bazy PESEL – k. 249-251, zaświadczenie z Urzędu Skarbowego – k. 284, zaświadczenie lekarskie – k. 285

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zebranych w aktach sprawy, wyszczególnionych powyżej. Dokumenty te Sąd uznał za wiarygodne, gdyż nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu, a i Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności lub mocy dowodowej z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Pozwana wniosła skutecznie sprzeciw. Nakaz zapłaty został bowiem pozwanej doręczony w dniu 11 maja 2015 r. (o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia), a sprzeciw pozwana wniosła w dniu 22 maja 2015 r. Zgodnie z art. 505 § 1 k.p.c. w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc.

Podstawą żądania powoda skierowanego przeciwko pozwanej J. F. był art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (dalej ukwh), zgodnie z którym w celu zabezpieczenia oznaczonej wiarygodności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomości obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka).

W niniejszej sprawie bezspornym było, że nieruchomość lokalowa położona w P. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) jest obciążona hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 632.331,38 CHF w celu zabezpieczenia wiarygodności powoda wobec (...) P. F., (...) Spółki jawnej z siedzibą w P. wynikającej z zawartej w dniu 12 maja 2008 r. przez poprzednika powoda (...) Bank SA, w którego prawa zgodnie z art. 494§1 k.s.h. wstąpił powód (...) Bank SA w W. z (...) P. F., (...) Spółką jawną z siedzibą w P. umowy kredytu hipotecznego nr DK/KR- (...). Bezspornym było również, że pozwana była dłużnikiem rzeczowym z tytułu w/w hipoteki, a to jako właścicielka przedmiotowej obciążonej hipoteką nieruchomości.

Zaznaczyć należy, że aktualnie ustawa o księgach wieczystych i hipotece nie przewiduje hipotek kaucyjnych. Niemniej, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy zmieniającej, tj. przed dniem 20 lutego 2011 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z wyjątkiem przepisów o rozporządzaniu opróżnionym miejscem hipotecznym.

Sporna w sprawie okazała się natomiast legitymacja bierna pozwanej J. F.. Otóż pozwana w dniu 3 marca 2015 r. zbyła obciążoną przedmiotową hipoteką nieruchomość lokalową położoną w P. przy ul. (...). Sąd orzekając ocenia natomiast stan sporawy z chwili orzekania (art. 316§1 k.p.c.). Tym samym z dniem 3 marca 2015 r. pozwana przestała być dłużnikiem rzeczowym – hipotecznym, od którego powód na podstawie art. 65 ust. 1 ukwh mógłby dochodzić zaspokojenia swojego roszczenia z w/w umowy kredytowej.

Wyjątek od zasady z art. 316§1 k.p.c. ustanawia jednak art. 192 pkt 3) k.p.c., stanowiąc, że z chwilą doręczenia pozwu zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej. Z przepisu tego wynika, że zbycie rzeczy lub prawa nie pozbawia legitymacji procesowej biernej zbywcy, jeśli miało miejsce po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu. Przepis w tej części jest zatem normą materialnoprawną - samoistną podstawą legitymacji zbywcy (tzw. substytucja albo podstawienie procesowe względne), który działa w imieniu własnym, ale na rzecz nabywcy (zob. P. Talenga [w:] red. A. Jakubecki, Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, Lex/el.,2015). Przepis art. 192 pkt 3) k.p.c. zapewnia stabilność postępowania, zbywca jest nadal traktowany jako strona legitymowana w sprawie i działa w procesie również na rzecz nabywcy (zob. T. Żyżnowski [w:] red. H. Doelcki,

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, Lex 2013, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1952 r., C 1253/52, OSNCK 1953, nr 3, poz. 89).

Aby omawiany przepis art. 192 pkt 3) k.p.c. mógł mieć jednak zastosowanie, musi nastąpić skuteczne doręczenie pozwu stronie pozwanej. Tylko bowiem zbycie rzeczy czy prawa od chwili skutecznego doręczenia pozwanemu odpisu pozwu powoduje przewidziany w nim skutek, tj. utrzymanie legitymacji procesowej bierniej strony pozwanej.

W niniejszej sprawie pozew został natomiast skutecznie doręczony pozwanej J. F. w dniu 11 maja 2015 r. Wcześniejsze doręczenie w trybie art. 139§1 k.p.c. (dwukrotne awizo) odpisu pozwu na wskazany w pozwie przez powoda adres strony pozwanej przy ul. (...) w P. nie było bowiem skuteczne. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń, pozwana nie zamieszkiwała pod tym adresem w chwili doręczenia odpisu pozwu wraz z nakazem zapłaty w trybie art. 139§1 k.p.c. Odpis pozwu i nakazu zapłaty skierowany do pozwanej J. F. na adres ul. (...) w P. był dwukrotnie awizowany w dniu 22 października 2014 r. i w dniu 30 października 2014 r. i nie został podjęty przez J. F.. Termin do podjęcia przesyłki upływał w dniu 6 listopada 2014 r. W okresie tym pozwana nie zamieszkiwała w P. przy ul. (...), a zamieszkiwała w K. przy ul. (...) i nadal tam zamieszkuje. Wynika to jednoznacznie nie tylko z zapisów w dowodzie osobistym pozwanej, lecz także z wydruku w bazie PESEL, który wskazuje, że pozwana zameldowana jest pod tym adresem w K. od 1980 roku, a także z zaświadczenia z Urzędu Skarbowego, od lekarza rodzinnego i dowodów uiszczania opłat za energię na rzecz T.. Powód nie przedstawił natomiast żadnych dowodów w celu wykazania, że pozwana zamieszkiwała pod adresem ul. (...) w P. w chwili doręczenia jej odpisu pozwu.

Podkreślić trzeba, że doręczenie przez awizo opiera się na wzruszalnym domniemaniu prawnym, że doręczane pismo dotarło do rąk adresata i istnieje zatem możliwość dowodzenia, że pismo nie doszło do adresata. Obalenie domniemania powoduje uchylenie skutków biegu terminów, jakie wiążą się z tym doręczeniem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2005 r. IV CZ 216/04, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003 r. V CZ 66/03). Podstawowym warunkiem skuteczności zastępczego doręczenia z art. 139§1 k.p.c. jest to, by adresat mieszkał istotnie pod wskazanym adresem. Wynikający z art. 136 § 1 k.p.c. obowiązek zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania nie rozciąga się na czas przed wytoczeniem powództwa. Jeżeli powód podał w pozwie nieaktualny adres strony pozwanej doręczenie zastępcze na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. przez złożenie pisma w placówce pocztowej nie może być skuteczne, ponieważ nie ma możliwości dochowania wymaganego w tym przepisie umieszczenia zawiadomienia o pozostawieniu pisma w placówce pocztowej na drzwiach mieszkania adresata lub w jego skrzynce pocztowej. Brak adnotacji poczty, że adresat nie mieszka pod wskazanym adresem lub że wyprowadził się nie sankcjonuje wadliwego doręczenia, zwłaszcza, że doręczyciel może nie wiedzieć, kto mieszka pod wskazanym adresem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2009 r. IV CNP 87/08).

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że zastępcze doręczenie na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu na nieaktualny adres pozwanej podany przez powoda nie mogło z jednej strony skutkować rozpoczęciem biegu terminu do wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 502 § 1 k.p.c. a z drugiej nie spowodowało skutku z art. 192 pkt 3) k.p.c. Skuteczne doręczenie pozwanej odpisu pozwu wraz z nakazem zapłaty nastąpiło zatem w dniu 11 maja 2015 r., a więc już po zbyciu przez pozwaną nieruchomości lokalowej położonej w P. przy ul. (...) i związanej z tym utracie przez nią przymiotu dłużnika rzeczowego, co miało miejsce w dniu 3 marca 2015 r. Zaznaczyć należy, że zbycie rzeczy lub prawa, o którym mowa w art. 192 pkt 3) kpc następuje w drodze czynności materialnoprawnej, którą niewątpliwie jest również dokonane przez pozwaną w dniu 3 marca 2015 r. mocą umowy przeniesienia własności nieruchomości na pokrycie udziałów w spółce, przeniesienie własności przedmiotowej nieruchomości lokalowej obciążonej hipotecznie na rzecz M. (...).

Skoro zbycie przedmiotowej nieruchomości obciążonej hipoteką, z której zaspokojenia dochodzi powód, miało miejsce przed doręczeniem pozwanej odpisu pozwu i zastosowania nie ma art. 192 pkt 3) k.p.c., uznać należy, że pozwana w chwili zamknięcia rozprawy nie była legitymowana biernie, a tym samym powództwo już z tej przyczyny podlegało oddaleniu.

W sprawie nie miał przy tym zastosowania art. 930§1 k.p.c. Przepis ten stanowi, że rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu w postępowaniu egzekucyjnym nie ma wpływu na dalsze postępowanie. Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika. W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika, jak i w stosunku do nabywcy.

Po pierwsze przepis ten nie dotyczy postępowania rozpoznawczego, a egzekucyjnego. Umowa przeniesienia własności zajętej nieruchomości między zbywcą (dłużnikiem) a osobą trzecią jest ważna, a przewidziany w art. 930 § 1 k.p.c. materialnoprawny skutek dokonanej po zajęciu rozporządzenia rzeczą wyraża się bezskutecznością względną czynności prawnej i oznacza tyle, że umowa jest bezskuteczna w stosunku do wierzycieli, którzy wszczęli egzekucję. Egzekucja toczy się więc nadal przeciwko dłużnikowi, który uważany jest za właściciela mimo skutecznego przeniesienia własności na nabywcę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2013 r. V CSK 359/12).

Po drugie z niniejszej sprawy zajęcie stało się na mocy art. 925§1 k.p.c. skuteczne wobec pozwanej z chwilą dokonania wpisu w księdze wieczystej, który ma moc wsteczną od daty złożenia wniosku o wpis, tj. od dnia 4 marca 2015 r. Przed tą datą jak wynika z ustaleń faktycznych, pozwanej nie zostało skutecznie doręczone przez komornika wezwanie do zapłaty długu w ciągu dwóch tygodni pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania (art. 923 k.p.c. w zw. z art. 925§1 k.p.c.). Wezwanie to zostało doręczone pozwanej w dniu 26 marca 2015 r. a wcześniejsze było awizowane na nieprawidłowy, jak wynika ze wcześniejszych rozważań, adres przy ul. (...) w P. ze skutkiem na dzień 19 marca 2015 r. Okoliczności sprawy nie pozwalają nadto na uznanie, aby pozwana dowiedziała się wcześniej o wszczęciu egzekucji (art. 925§2 k.p.c.). Zbycie zatem przez pozwaną nieruchomości w dniu 3 marca 2015 r. nastąpiło przed skutecznym wobec niej z dniem 4 marca 2015 r. zajęciem nieruchomości, co powoduje niewystąpienie skutku z art. 930§1 k.p.c.

Zaznaczyć też należy, że powód błędnie odnosi przepis art. 61 k.c. do oceny skuteczności doręczenia pozwanej odpisu pozwu. Przepis prawa materialnego zawarty w art. 61 k.c. dotyczy składania oświadczeń woli i nie ma zastosowania, ani nie pozostaje w związku z procesowymi zasadami dotyczącymi doręczania pism procesowych i sądowych, te bowiem oświadczeniami woli nie są (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 1999 r., III CKN 548/99). Przy tym zgodnie z art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Skoro pozwana nie zamieszkiwała pod adresem wskazanym w pozwie przez powoda jako adres jej zamieszkania nie można uznać, aby mogła zapoznać się z treścią doręczanych na ten adres do niej pism, w tym pozwu.

Należy nadto wskazać, że dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia nie miał wskazywany przez stronę powodową art. 788 k.p.c. Dotyczy on bowiem nadania klauzuli wykonalności na tytuł egzekucyjny na rzecz innej osoby, na którą po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu przeszło uprawnienie lub obowiązek, a nie kwestii legitymacji biernej strony pozwanej w toku procesu.

Istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy było natomiast również to, że zgodnie z art. 78 ust. 1 ukwł, jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. Przesłanki art. 78 ust. 1 ukwł są spełnione wtedy, gdy oświadczenie wierzyciela dotyczące wypowiedzenia zostanie doręczone właścicielowi nieruchomości niebędącemu dłużnikiem osobistym (art. 61§1 k.c.). Podkreślić należy, że jeżeli wierzyciel nie dokona wypowiedzenia względem właściciela nieruchomości zgodnie z art. 78 ust. 1 ukwł, zabezpieczona wierzytelność nie staje się wymagalna w stosunku do takiego właściciela i wierzyciel nie może jeszcze domagać się od niego zaspokojenia z obciążonej nieruchomości (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 lutego 2013 r. I ACa 796/12).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, wypowiedzenie dokonane przez powoda pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. zostało wysłane do pozwanej J. F. w dniu 17 stycznia 2012 r. na adres ul. (...) w P., było awizowane 20 i 27 stycznia 2012 r. i nie zostało przez J. F. podjęte. Pozwana wykazała, że pod adresem tym nie zamieszkiwała. Tym samym wypowiedzenie umowy nie doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią (art. 61§1 k.c.). Jednocześnie powód nie wykazał, aby pozwana informowała go,

że zamieszkuje w lokalu obciążonym hipotecznie i aby na ten adres doręczać jej ewentualną korespondencję, a także aby zobowiązana była do informowania powoda o zmianie adresu pod rygorem uznania za skutecznie doręczoną korespondencji wysyłanej na dotychczasowy znany powodowi adres. Obowiązek taki nie wynika też z przepisów regulujących hipotekę. Co prawda przyjmuje się, że nawet samo doręczenie przez sąd właścicielowi nieruchomości odpisu pozwu wierzyciela można uznać za równoznaczne z doręczeniem mu oświadczenia w sprawie wypowiedzenia (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 lutego 2013 r. I ACa 796/12 i wskazana tam literatura). Jednakże skoro w niniejszej sprawie skuteczne doręczenie odpisu pozwu J. F. nastąpiło w dniu 11 maja 2015 r., a więc w czasie, gdy pozwana nie była już właścicielem nieruchomości, wypowiedzenie dokonane przez doręczenie odpisu pozwu nie mogło być skuteczne, jako skierowane do osoby nie będącej już dłużnikiem rzeczowym. Również zatem z tej przyczyny powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. Powód przegrał proces w całości i w związku z tym powinien ponieść jego koszty. W chwili wytoczenia powództwa, jak wynika z przedstawionych rozważań, roszczenie wobec pozwanej nie było wymagalne, gdyż umowa kredytu nie została skutecznie wobec pozwanej wypowiedziana. Nadto pozwana przed doręczeniem jej odpisu pozwu zbyła obciążoną hipoteką nieruchomość i w momencie doręczenia jej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pozwania nie była już dłużnikiem rzeczowym, tracąc legitymację procesową bierną z uwagi na brak przesłanek do zastosowania w sprawie art. 192 pkt 3) k.p.c.

Na koszty poniesione przez pozwaną złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7.200 zł (ustalone w oparciu o §6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa. W związku z tym Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa